

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДЛІТКА

Денис Столбов

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди***Анотація:**

У статті проаналізовано діяльність сучасного підлітка в Інтернеті. З'ясовано вікові та психологічні особливості розвитку підлітка, які впливають на характер його діяльності в Інтернеті. Визначено специфічні риси поведінки підлітка, що впливають на його безпеку в Інтернеті.

Ключові слова:

Інтернет-спілкування; вікові та психологічні особливості підлітка; Інтернет-діяльність.

Анотация:

Столбов Денис. Особенности Интернет-деятельности современного подростка. В статье проанализирована деятельность современного подростка в Интернете. Выделены возрастные и психологические особенности развития подростка, которые влияют на характер его деятельности в Интернете. Определены специфические черты поведения подростка, которые влияют на его безопасность в Интернете.

Ключевые слова:

Интернет-общение; возрастные и психологические особенности подростка; Интернет-деятельность.

Resume:

Stolbov Denys. Peculiarities of the modern teenager's Internet-activity. The activity of a modern teenager in the Internet was studied in this paper. Age and psychology characteristics of a teenager, which influence his activity in the internet, have been distinguished. Features of a teenager's behaviour that influence his Internet security have been determined.

Key words:

the Internet communication; age and psychology characteristics of a teenager; the Internet-activity.

Постановка проблеми. Інтернет-простір своєю постійною динамічністю та мінливістю з кожним днем приваблює все більше підлітків. Популярність спілкування, навчання, проведення дозвілля в Інтернеті сприяють все глибшому зануренню сучасного підлітка у віртуальний світ. Тривале та неконтрольоване перебування в Інтернеті підвищує ризик для нього стати жертвою Інтернет-небезпек [4]. Якщо в реальному житті батьки певним чином стежать за діями та поведінкою підлітка, то в Інтернеті зробити це набагато складніше. Обмеження доступу до Інтернету чи контроль за діяльністю підлітка з боку дорослих стають малоефективними заходами, зважаючи на доступність Інтернету й обізнаність підлітка з технічними засобами, що допомагають уникнути заборон чи обмежень. Захистити сучасну молодь від Інтернет-небезпек набагато складніше, ніж від небезпек реального світу. Такі особливості зумовлюють проблему навчання сучасного підлітка вміння самостійно розпізнавати Інтернет-небезпеки й обирати правильну тактику щодо них. Це детермінує необхідність навчання підлітка свідомої поведінки та власної відповідальності за свої дії та вчинки в Інтернеті. Вивчення цього питання потребує ґрунтовного аналізу поведінки сучасного підлітка в Інтернеті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наше дослідження ґрунтується на результатах аналізу науково-педагогічних праць, у яких розглянуто психологічні особливості розвитку підлітків. Зокрема в роботах Л. Божович, Л. Виготського, Е. Ериксона (E. Erikson), Д. Ельконіна, Б. Дж. Кейсі, І. Кона, Г. Костюка, В. Крутецького, А. Петровського, Л. Стейнберга (L. Steinberg) порушені питання розвитку людської психіки особистості, схарактеризовані закономірності її формування у шкільному віці й розкрито значення психічного

розвитку дитини для правильної організації її навчання і виховання.

Із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, розширенням способів доступу до Інтернет-ресурсів і сервісів, зростанням ролі Інтернету в житті сучасного підлітка, питання безпечної Інтернет-поведінки школяра набувають особливого значення. У наукових джерелах висвітлено окремі аспекти проблеми гарантування Інтернет-безпеки учня. Зокрема в роботах О. Гостимської, К. Зотової, Г. Солдатової, А. Чекаліної наведено результати досліджень щодо типології підлітків в Інтернеті з погляду їхньої діяльності.

Водночас, недостатньо вивченими залишаються питання, пов'язані з впливом психологічних особливостей підлітків на їх діяльність в Інтернеті.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення та аналіз вікових і психологічних особливостей розвитку підлітка, що впливають на характер його Інтернет-діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний Інтернет стає продовженням реального життя підлітка, середовищем його звичної діяльності. Легкість під'єднання до мережі в будь-якому місці (вдома, у школі, у місцях відпочинку) та з будь-якого сучасного пристрою зв'язку зробили Інтернет незамінним помічником і порадиником сучасної молоді. Поряд з очевидними переваги Інтернет-середовища та відповідних ресурсів для підлітка, у ньому підліток може натрапити на небезпеки. Інтернет-небезпеки мають невиражений характер, їх наслідки зазвичай не явні й не передбачувані для підлітка, порівняно з небезпеками реального світу.

Поведінка підлітків в Інтернеті подібна до їх поведінки в реальному житті. Вони охоче спілкуються між собою, навчаються та розважаються, висловлюють власне ставлення до

навколишнього світу, свої переживання та почуття. Інтернет став середовищем для реалізації потреб сучасного підлітка в коханні, увазі, у самореалізації та особистому зростанні, а також у визнанні його здібностей і можливостей оточенням.

На думку психологів Е. Ериксона, Л. Обукової, К. Поліванової, підлітковий вік за особливостями свого розвитку залишається найбільш суперечливим серед інших вікових груп, зокрема молодшого та старшого шкільного віку. Невирішеними та відкритими залишаються питання щодо його вікових меж, основних новоутворень, доміантної діяльності, особливостей соціального розвитку. У найбільш широких вікових межах підлітковий вік охоплює 11–18 років. Відповідно до такого вікового діапазону виділяють молодший (11–14 років) і старший підлітковий вік (15–18 років) [7].

Молодших підлітків насамперед цікавить пізнання власного внутрішнього світу, власного «я», свого організму, особливостей його функціонування та розвитку. Для старших підлітків важливим є прийняття їх однолітками, визнання оточенням їхніх здібностей і вмінь. Саме тому спілкування з однолітками, робота над власною зовнішністю, стилем поведінки та звичками стають для підлітка доміантними в цьому віці.

Підлітковий вік характеризується переорієнтацією спілкування з дорослими (зокрема батьками й учителями) на однолітків. У молодшому підлітковому віці спілкування стає інструментом формування світогляду дитини. Світогляд охоплює не лише систему знань, а й систему переконань, що виражають ставлення підлітка до світу, визначають його ціннісні орієнтири [6]. Спілкування з однолітками стає для молодшого підлітка джерелом пошуку відповідей на питання щодо розвитку власного організму та існування у світі, визначення авторитетів і цінностей у житті. На характер дій і вчинків молодшого підлітка істотно впливає думка й оцінка колективу.

Динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і сервісів зробили популярним спілкування в Інтернет-просторі. Сьогодні в середовищі сучасних підлітків домінує віртуальне спілкування над реальним. Соціальні мережі, чати, форуми, ведення власних блогів допомагають підліткові почувати себе більш упевнено, вільно та розкуто, ніж під час живої розмови [9]. За результатами дослідження фонду розвитку Інтернет та корпорації Google [5], найпопулярнішим середовищем для спілкування є соціальні мережі, які є звичними для понад 80 % підлітків. Водночас, іншими засобами Інтернет-комунікації, які популярні серед батьків підлітків (електронна пошта, ICQ, Google Talk, Skype тощо), користується менше ніж 20 % сучасних підлітків. Така особливість

породжує труднощі у вчасному реагуванні батьків на висловлювання підлітка в Інтернеті, його вчинків і дій у процесі Інтернет-комунікацій.

Іншою особливістю Інтернет-спілкування є складність для батьків відстежити, із ким насправді спілкується підліток в Інтернеті. З одного боку, це пояснюється «цифровою прірвою» між батьками та їхніми дітьми, коли останні є більш обізнаними в сучасних цифрових технологіях і можуть з легкістю приховувати власні контакти [9]. З іншого боку, непорозуміння між підлітком і дорослими спричиняє специфічний сленг, використання скорочень, елементів на позначення емоційного стану, тезова форма викладення інформації, що поширені в Інтернеті, і є звичними для сучасного підлітка.

Інтернет-спілкування приваблює підлітка такими рисами, як ілюзія анонімності, відчуття безкарності за власні вчинки, легкість обмеження кола спілкування, ілюзія насиченості життя, легкість обміну й поширення інформації. Розглянемо ці риси Інтернет-спілкування більш детально.

Ілюзія анонімності спонукає підлітка до відвертих і подекуди неконтрольованих висловлювань під час спілкування в Інтернеті, розміщення особистої інформації, відомостей про родичів і друзів. Це зумовлює необхідність навчити підлітка з обережністю викладати в Інтернеті відомості про себе, родичів і друзів, усвідомлювати доцільність розміщення певної інформації (наприклад, використання реального імені, прізвища, поштової адреси, номера телефону тощо).

Відчуття безкарності за власні вчинки та дії породжують у підлітка ілюзію вседозволеності та свободи під час спілкування в Інтернеті. Це спонукає до навчання підлітка нести відповідальність за власні прийняті рішення в Інтернеті й дотримуватися у віртуальному світі моральних норм і принципів, яких він додержується в реальному житті.

В Інтернет-спілкуванні сучасному підлітку набагато легше обмежити коло співрозмовників, ніж у його реальному житті. Створюючи власне віртуальне середовище, наприклад сторінку чи спільноту в соціальній мережі, він може обрати, де і з ким спілкуватися, кого додати до кола співрозмовників, а кому не відповідати на зауваження чи коментарі.

Ілюзія насиченості життя характерна для підлітків, що в реальному житті є сором'язливими, замкнутими, пасивними, байдужими до подій, явищ або оточення. Сучасні комунікаційні можливості Інтернету допомагають їм у спілкуванні, пізнанні світу, пошуку друзів. Залишений коментар до події, оцінка фотографії друга або розміщення на власній сторінці пізнавальної інформації створює

в підлітка відчуття активності у власному реальному житті.

Легкість поширення різного роду інформації зробили Інтернет-спілкування серед підлітків більш популярним ніж жива розмова чи звичний телефонний дзвінок. Можливість розповісти про подію на власній сторінці та прикріпити відповідне фото, висловити власну думку щодо подій і людей навколо, написати про свій настрій і почуття зробили спілкування між підлітками більш швидким, насиченим і вільним.

Якщо для молодшого підлітка пріоритетним у спілкуванні з однолітками є наслідування колективу у власних діях і вчинках, дотримання та відстоювання колективної думки, то для старших підлітків спілкування стає засобом пошуку друзів. У другові підліток бачить свого порадирика, того, хто може оцінити його здібності та вміння.

Д. Ельконін вважає, що важливим для підлітків є активний пошук нових друзів. Одним із доступних і швидких способів пошуку нових друзів стали соціальні мережі. У віртуальному світі, на противагу реальному, дружба набуває іншого значення. Як і в реальному житті, в Інтернеті підліток усвідомлює, хто є для нього справжнім другом. Однак додавання підлітком Інтернет-знайомого до кола друзів, насамперед, дає можливість новому другу увійти на сторінку підлітка, переглянути її або залишити на ній певну інформацію.

Підлітки з легкістю розширюють коло віртуальних друзів, серед яких переважна більшість насправді є незнайомими. За даними досліджень [9], велика кількість підлітків в Інтернеті спілкується з тими, кого ніколи не зустрічали в реальному житті. Враховуючи потенційні загрози, які пов'язані з такими знайомствами, важливо вчити сучасного підлітка відповідально ставитися до вибору співрозмовників і приєднання їх до кола друзів на власній сторінці в Інтернеті.

Якщо спілкування в Інтернеті часто створює для підлітка лише ілюзію щодо задоволення потреби в коханні, у розумінні себе оточенням, то в реалізації пізнавальних потреб Інтернет відіграє провідну роль. До пізнавальних потреб підлітка належать бажання отримати якомога більше інформації, розширити власний світогляд. Постійний інформаційний зв'язок із навколишнім світом і соціальним середовищем, де підліток діє як активний об'єкт, є однією з важливих умов його інформаційної соціалізації [5]. Зокрема у процесі інформаційної соціалізації підлітка задовольняються два типи його інформаційних потреб: конкретні, що мають на меті отримання знань із певного конкретного питання, що його хвилює, і загальні, що задовольняють його допитливість і жагу бути в курсі того, що відбувається у світі [8]. Факт наявності в Інтернет-просторі хибної,

деструктивної та шкідливої для підлітка інформації може істотно вплинути на формування його світогляду, його ставлення до подій і явищ навколишньої дійсності. Це зумовлює потребу навчити підлітка виокремлювати корисні перевірені правдиві дані із загального інформаційного Інтернет-поток, розміщувати в Інтернеті якісний за змістом і суттю контент і нести відповідальність за будь-яку інформацію, «викладену» ним в Інтернеті.

У старшому підлітковому віці в дитини інтенсивно формується відчуття самосвідомості, що проявляється в її самооцінці, в оцінці своєї успішності та власних стосунків з однолітками та дорослими. На формування самооцінки підлітка істотно впливає оцінка оточенням його здібностей і вмінь. Прагнення підлітка розібратися в собі й оцінити себе породжує в нього підвищену чутливість до оцінки його іншими [6].

Розвиток віртуальних соціальних сервісів створив додаткові можливості для «оцінювання» дій і вчинків підлітка. Інтернет-користувачі з легкістю «оцінюють» кожен крок підлітка на його власній сторінці в Інтернеті. Відповідно оцінка того, що бачать користувачі на віртуальній сторінці підлітка, здатна впливати на формування рівня його самооцінки в реальному житті. Зазначене «оцінювання» у віртуальному світі за своєю суттю є миттєвою короткотривалою емоційною реакцією користувача на певну подію чи явище. Однак для підлітка вона має відтінок реальної оцінки його дій і вчинків в Інтернеті, що надалі стимулюватиме його до емоційної відповіді. Як наслідок, постає проблема неадекватної реакції підлітка на судження та зауваження. Це зумовлює важливість навчання підлітків відповідального ставлення як до власної оцінки, так і до оцінки інших користувачів мережі.

Характерною психологічною особливістю підлітків є їх підвищена увага до власної зовнішності, формування ідентичності шляхом побудови власного «Я» [6]. Особливо гостро така особливість проявляється у старших підлітків [7]. Комунікативні та інтерактивні мультимедійні (текст, звук, графіка, фото, відео) можливості Інтернету створюють додаткові умови для самопрезентації підлітків. Отже, підлітки створюють в Інтернеті власне комунікативне середовище й подекуди таких середовищ у підлітка може бути декілька. У такому середовищі підліток активно експериментує над власним образом. Результати дослідження [9] свідчать про те, що понад третини підлітків в Інтернеті зазвичай прикрашають свій цифровий образ, наділяючи його рисами, які не властиві їм у реальному житті. Разом із тим, захоплення власним віртуальним образом спонукає підлітка до розміщення неправдивої інформації про себе

в Інтернеті, зокрема на власній сторінці в соціальній мережі.

Молодший підлітковий вік характеризується підвищеною емоційністю. Вона зумовлена як фізіологічними особливостями розвитку організму підлітка, так і змінами емоційно-психологічної атмосфери в родині, у школі, під час спілкування з однолітками. Найчастіше це проявляється в бурхливому перебігові емоцій, раптових змінах настрою, переживаннях. Емоційний стан підлітка позначається й на його Інтернет-діяльності.

Підліток виражає емоційні переживання під час перебування в Інтернеті. Зокрема це позитивні емоції [8]: інтерес, допитливість, радість, здивування, задоволення, які домінують над негативними, такими, як смуток, розчарування, злість, провина, небезпека бути приниженим. Дуже часто емоції підлітка стають вирішальними у процесі прийняття рішень і переважають над обдуманим і виваженим рішенням.

Дії та вчинки підлітка в Інтернеті також мають емоційне забарвлення. Це виявляється через висловлення підлітком позитивних чи негативних емоцій до подій, явищ, інформації, інших користувачів, із якими він може зустрітись в Інтернеті. Віддзеркалення частотої зміни настрою, необґрунтованої роздратованості підлітка можна знайти і на його сторінці в соціальній мережі у формі записів, фото, аудіо-чи відеофайлів. Саме тому необхідно приділяти увагу добору сайтів для підлітків із позитивним емоційним забарвленням; урахувати особливості розвитку емоційного стану підлітка під час створення навчальних і розважальних Інтернет-ресурсів.

Характерною особливістю поведінки старшого підлітка є його прагнення до самостійності. Поява такої риси зумовлена його психічним розвитком, набуттям ним життєвого досвіду й тими змінами, що відбуваються в його організмі у процесі дорослішання. На шляху до самостійності в підлітка формується почуття власної дорослості та потреба в її визнанні оточенням. Намагання бути схожим на дорослих проявляється у спробі підлітка поводитися як дорослі, здійснювати дії та вчинки, що їм притаманні [6].

Прагнення підлітка до самостійності позначається й на його Інтернет-діяльності. Уявлення про анонімність, всюдозволеність, безконтрольність, безкарність учинків в Інтернет-просторі стимулює його до більш активного вираження самостійності у віртуальному світі порівняно з реальним. Така активність може мати форму образливих висловлювань щодо інших Інтернет-користувачів, масових розсилань анонімних повідомлень, участі у протиправних діях в Інтернеті. Це зумовлює важливість розкриття

перед підлітком реальної відповідальності за власні дії та вчинки в Інтернеті, яка повинна спонукати його до відповідальної поведінки у віртуальному світі.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і засобів, а також перетворення Інтернету на звичне середовище діяльності підлітка позначаються на змісті його реального життя. Зокрема на швидкості прийняття ним рішень. Ф. Партной (Partnoy F.) зазначає [2], що «...невміння почекати змушує людей приймати найгірші рішення. Час на очікування є не завжди, але ідея в тому, що в людей буває більше часу на обдумування власних рішень, ніж їм здається, і що час допомагає приймати найкраще рішення...». Водночас, на думку Г. Солдатової, О. Гостимської, К. Зотової [9] стрімкі зміни в Інтернет-просторі, порівняно з реальними життям, не дають змоги сформуванню відчуття повного контролю за ситуацією, у якій опинився підліток в Інтернеті. На думку науковців, відчуття володіння конкретною ситуацією є головною потребою безпеки сучасної людини. Саме тому такі риси характеру підлітка, як самовпевненість, необережність і безпечність власних дій в Інтернеті підвищує для нього ризик стати жертвою небезпек у цифровому світі.

Іншою характерною рисою для підлітків є сміливість і рішучість дій. У реальному житті сміливість у діях і вчинках проявляється у схильності підлітка до участі в ризикованих ситуаціях. Нові хвилюючі враження особливо цінуються в підлітковому віці. Потяг до нового дуже часто є причиною ризикованої поведінки. Однак інколи ризикована поведінка може позитивно вплинути на розвиток підлітка, що, на думку Дж. Гіда [7], проявляється у формуванні позитивного життєвого досвіду підлітка. Такий досвід, як вважає науковець, допоможе підлітку протистояти викликам і загрозам реальності. Д. Альберт (D. Albert) [1] твердить, що ризикованими діями та вчинками підліток прагне заявити про себе одноліткам, самоствердитися серед них. Л. Штейнберг (Steinberg L.) [3] зазначає, що підлітка 14–17 років спонукає до ризикованої поведінки не можлива шкода від ризикованого вчинку, а насамперед прагнення до отримання похвали за його виконання. Поривання до ризикованих дій і учинків має місце й в Інтернет-діяльності підлітка. Зокрема сучасний підліток зазвичай не перевіряє невідомі сайти на вміст шкідливих програм перед тим, як їх відкрити; без вагань встановлює на комп'ютер невідомі програмні додатки й оновлює вже наявні; для завантаження музики, фільмів із файлообмінних ресурсів погоджується на будь-які умови, що висуваються адміністраторами таких сайтів. Рекламні акції, безкоштовні бонуси та призи стимулюють підлітка до участі в

сумнівних лотереях і розіграшах. Ілюзія заробити в Інтернеті швидко й легко значну суму грошей підштовхує підлітка до сміливих і необдуманих кроків (передачі персональних даних, переказу коштів тощо). Подібні ризиковані дії часто мають негативні наслідки й потребують уваги з боку дорослих. Це зумовлює необхідність навчати підлітків вчасно побачити елементи загрози, елементи легкого заробітку, розкрити сумнівні рекламні пропозиції тощо.

Висновки. У сучасних умовах розвитку Інтернет-комунікацій, поширеного та необмеженого доступу до них Інтернет став продовженням реального життя сучасного

підлітка. Інтернет дає підліткам широкі можливості для задоволення власних потреб у спілкуванні, навчанні, відпочинку. Особливості діяльності підлітка в Інтернеті не випадкові й зумовлюються специфікою розвитку його психологічних процесів. Урахування особливостей діяльності підлітка в Інтернеті є необхідним для визначення стратегії його навчання безпечної поведінки в Інтернеті, уникнення небезпек.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у визначенні способів ефективного навчання безпечної поведінки підлітків в Інтернет-середовищі.

Список використаних джерел

1. Albert D., Chein J., Steinberg L. The Teenage Brain: Peer Influences on Adolescent Decision Making // *Current Directions in Psychological Science*. – 2013. – Vol. 22, №2. – P. 114–120.
2. Partnoy F. Wait: The Art and Science of Delay / F. Partnoy. – Public Affairs, 2012. – 250 p.
3. Steinberg L. A social neuroscience perspective on adolescent risk-taking // *Developmental Review*. – 2008. – Vol. 28, № 1. – P. 78–106.
4. Діти в Інтернеті: Як навчити безпеці у віртуальному світі / І.В. Литовченко, С.Д. Максименко, С.І. Болтівець, М.А. Чепя, Н.М. Бугайова. – К.: Видавництво: ТОВ «Видавничий Будинок “Аванпост-Прим”», 2010. – 48 с.
5. Інтернет: возможности, компетенции, безопасность. Методическое пособие для работников системы общего образования / под ред. Г.В.Солдатовой. – М.: Google, 2013. – 165 с.
6. Костюк Г.С. Вікова психологія / Г.С. Костюк. – К.: Радянська школа, 1978. – 273с.
7. Кондрашкин А.В. Інтернет в розвитку сучасних підлітків // *Психологічна наука і освіта*. – 2013. – №2. – С.114-134.
8. Пойманые одной сетью: социально-психологическое исследование представлений детей и взрослых об Интернете / Под ред. Г.В.Солдатовой. – М., 2011. – 176 с.
9. Цифровая компетентность подростков и родителей. Результаты всероссийского исследования/ Г.В. Солдатова, Т.А. Нестик, Е.И. Рассказова и др. – М.: Фонд Развития Интернет, 2013. – 144 с.

Рецензент: Сегеда Н.А. – д.пед.н., професор

Відомості про автора:

Столбов Денис Володимирович

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
вул. Артема, 29, м. Харків,
61002, Україна
doi:10.7905/нвмдпу.v1i12.876

Надійшла до редакції: 09.05.2014 р.
Прийнята до друку: 23.05.2014 р.

References

1. Albert, D., Chein, J., Steinberg, L. (2013). The Teenage Brain: Peer Influences on Adolescent Decision Making. *Current Directions in Psychological Science*. 22. 2. 114–120. [in English].
2. Partnoy, F. (2012). *Wait: The Art and Science of Delay*. F. Partnoy. Public Affairs. [in English].
3. Steinberg, L. (2008). *A social neuroscience perspective on adolescent risk-taking*. *Developmental Review*. 28, 1. 78–106. [in English].
4. *Children on the Internet: How to teach safety in the virtual world*. (2010). I.V. Lytovchenko, S.D. Maksymenko, S.I. Boltivets', M.A. Chepa, N.M. Buhayova. Kyiv: Publishing House: TOV «Vydavnychiy Budynok “Avanpost-Prym”». [in Ukrainian].
5. *Internet: possibilities, competence, safety*. (2013). Methodical guide for those who work in the system of education. Ed. H.V. Soldatova. Moscow: Google. [in Russian].
6. Kostiuk, H. S. (1978). *Age psychology*. Kyiv: Radians'ka shkola. [in Ukrainian].
7. Kondrashkin, A. V. (2013). *Internet for the modern teenagers' development*. *Psikhologicheskaya nauka i obrazovanie*. [in Russian].
8. *Caught by the one net: social and psychological research on children and adults' views of the Internet*. (2011). Ed. G. V. Soldatova. Moscow. [in Russian].
9. *Digital competence of teenagers and parent. The results of All-Russian research*. (2013). G.V. Soldatova, T.A. Nestik, E.I. Rasskazova i dr. Moscow: Fond Razvitiya Internet. [in Russian].